

I Z I N S T I T U T A

U nastavku našeg izvještavanja o radu Instituta osvrnut ćemo se na period od travnja 1982. do studenog 1982.

Osnovna djelatnost

Samoupravni sporazum o međusobnim pravima, obvezama i odgovornostima u slobodnoj razmjeni rada između Vijeća korisnika Samoupravne interesne zajednice za znanstveni rad u kulturno-obrazovnim, znanstvenim i umjetničko-zabavnim djelatnostima, organima društveno-političkih zajednica te grafičko, izdavačkoj, novinskoj, radio-televizijskoj i filmskoj djelatnosti SR Hrvatske i Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske potpisan je 16. IV 1982. s retroaktivnim djelovanjem od 1. siječnja 1982. Sporazumom su ugovorene međusobne obveze i prava potpisnika i potvrđen plan za srednjoročno razdoblje po kojem se i odvijala znanstvena aktivnost Instituta u protekle dvije godine. Budući da je to i glavni zadatak Instituta u projektu 73 (Radnički pokret i socijalistička revolucija u Jugoslaviji), težište rada stavljeno je i u proteklom razdoblju na tematska istraživanja, kojih su jednogodišnji rezultati iskazani u Izvještaju o izvršavanju programa OOUR-a za znanstvena istraživanja Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske u periodu od 1. X 1981. do 30. IX 1982. Taj je izvještaj ocijenilo Znanstveno vijeće OOUR-a za znanstvena istraživanja na sjednicama 25. i 29. X 1982., te je utvrđeno da je istraživačka aktivnost bila u skladu s planom i programom i da je većina radnika zadovoljila, ali da manji broj njih djelomično nije izvršio svoje zadatke, te je Znanstveno vijeće obvezalo te radnike da to učine do kraja studenog 1982. godine.

U čitavom razdoblju pojačavana je radna disciplina radi što potpunijeg izvršavanja zadataka, u skladu sa stabilizacionim mjerama. Referendumom je 25. svibnja 1982. usvojen Pravilnik o osnovama i mjerilima za raspodjelu osobnih dohodaka radnika OOUR-a za znanstvena istraživanja. Nove pravilnike donijeli su i OOUR Arhiv, te Radna zajednica.

U ovom razdoblju znatnije je poboljšana kadrovska struktura. Četvoro radnika dobilo je zvanje višeg znanstvenog suradnika (Z. Čepo, Z. Knezović, M. Kolar-Dimitrijević i M. Valentić), a jedan radnik zvanje znanstvenog asistenta na osnovi obranjenog magisterijskog rada (B. Kašić).

Na osnovi rješenja Republičkog komiteta za nauku i tehnologiju, Znanstveno vijeće Osnovne organizacije udruženog rada za znanstvena istraživanja IHRPH-a dobilo je pravo izbora u znanstvena zvanja s područja povijesnih znanosti za svoje stalne radnike i za radnike onih ustanova koje nisu ovlaštene za izbor u znanstvena zvanja iz toga znanstvenog područja u suglasnosti sa Zakonom o znanstvenom radu. Zbog toga je trebalo mijenjati Statut OOUR-a za znanstvena istraživanja, te je u rujnu proveden referendum. Ove jeseni na osnovi te i niza ranijih nadopuna Statuta i drugih akata obavljena je nova redakcija svih samo-

upravnih akata Instituta i provedena nova preregistracija na Privrednom sudu u Zagrebu u skladu sa zakonskim propisima.

Od početka veljače 1982. udružio je rad u OOUR-u Zdenko Radelić, koji se bavi istraživanjem razvoja sindikata u poslijeratnom razdoblju. Sredstva za to istraživanje osiguralo je Republičko vijeće Saveza sindikata SR Hrvatske. Na početku listopada Institut je napustio asistent Zlatko Matijević radi odsluženja vojnog roka, te je rad na istraživanju djelovanja katoličke crkve u Hrvatskoj u međuratnom razdoblju privremeno prekinut.

Ostali zadaci

Serijski diskusionih sastanaka za sada je završena 21. lipnja 1982. okruglim stolom »Josip Broz Tito u našoj i stranoj povijesnoj literaturi«. Materijali s tog razgovora, u kojemu je uz nekoliko naših istaknutih znanstvenika sudjelovalo i pet suradnika Instituta, objavljeni su u drugom ovogodišnjem broju Casopisa za suvremenu povijest.

Nacrt projekta »Povijest Saveza komunista Hrvatske«, na kojem su radili iz Instituta dr Bosiljka Janjatović, dr Ivan Jelić, Stanislava Koprivica-Oštrić, Vlado Oštrić i dr Zorica Stipetić, bio je predmet rasprave koju je u lipnju organizirao Centar za idejno-teorijski rad CK SKH. Još nije donesena definitivna odluka o izradi sinteze, autorskom timu, koordinatorima posla i načinu financiranja, te se na ovom projektu u ovom razdoblju nije značajnije radilo.

Važna je aktivnost Instituta suorganizacija i angažiranje njegovih suradnika na znanstvenim skupovima. Među ostalim treba spomenuti redovni, XIII, Pazinski memorijal, na kojem je sudjelovala s referatom dr Bosiljka Janjatović. Taj je memorijal bio posvećen značajnim ličnostima iz novije prošlosti Istre.

Institut je bio suorganizator znanstvenog skupa i izložbe »Izgradnja narodne vlasti u 1942. godini i Moša Pijade«, u listopadu 1982. u Narodnom i radničkom sveučilištu »Moša Pijade« u Zagrebu. U organiziranju skupa i s referatima sudjelovale su mr Nada Kisić-Kolanović i mr Biljana Kašić. Institut se angažirao u priređivanju izložbe »1942. godina u Hrvatskoj«, postavljene u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu, na čemu je radila Marija Sentić.

Na znanstvenom skupu »Lika u NOB-u 1941—1945«, koji je održan u svibnju 1982. godine na Plitvicama, iz Instituta su sudjelovale s referatima dr Mira Kolar-Dimitrijević (O ekonomskom razvoju Like uoči drugoga svjetskog rata) i Ana Feldman (Bibliografija periodike i brošura na području Like 1941—1945. u AIHRPH).

U politološkim raspravama, organiziranim u povodu 20-godišnjice Fakulteta političkih nauka u Zagrebu, u studenom 1982, sudjelovao je dr Zlatko Čepo govoreći o temi »Savez komunista Jugoslavije i samoupravljanje«.

Od međunarodnih skupova treba spomenuti sudjelovanje Branke Pribić na znanstvenom skupu u Sarajevu 21. X 1982, posvećenom bosansko-hercegovačkom ustanku, te Lydije Sklevicky na Prvoj internacionalnoj konferenciji »On Research and Teaching Related to Women« u Montrealu (Kanada) od 25. VII do 4. VIII 1982.

Na znanstvenom savjetovanju »Izvori za povijest otoka Cresa i Lošinja« s referatom je sudjelovao Vlado Oštrić, a iz Arhiva Ana Feldman i Nedjeljka

Kremzir s informacijama o arhivskoj građi u Institutu koja se odnosi na te otoke.

Suradnice Arhiva sudjelovale su na znanstvenom skupu u povodu 670 godina zaštite arhivske građe u Splitu i 30-godišnjice Historijskog arhiva u Splitu, u studenom 1982. Referenti su bili: Ana Feldman »Saopćenje o arhivskoj građi u Arhivu IHRPH za srednjodalmatinsko područje u razdoblju 1919—1945. god.«, Nedjeljka Kremzir »Arhivska građa društveno-političkih organizacija srednjodalmatinskog područja 1945—1950. u Arhivu IHRPH«.

Na stručnom savjetovanju Društva arhivskih radnika Hrvatske, održanom u Karlovcu na sredini studenog u povodu 90-godišnjice rođenja Josipa Broza Tita i 40-godišnjice AVNOJ-a, sudjelovalo je više arhivista. Referate su podnijeli Ana Šlibar »Izvori o Titu u AIHRPH« i Ljiljana Modrić »Izvori o 1942. godini u AIHRPH«.

Ove jeseni održan je drugi sastanak jugoslavensko-sovjetske redakcije za izdavanje Zbornika dokumenata »Odnosi između naroda Jugoslavije i SSSR 1917—1941«. Sastanak je održan u SR Makedoniji, a iz Instituta je sudjelovala dr Zorica Stipetić.

Izdavačka djelatnost

Institut je u 1982. godini vlastitim sredstvima i snagama izdao dva i predao u štampu treći broj Časopisa za suvremenu povijest. Prvi broj bio je u cjelini posvećen 20-godišnjici osnivanja i rada Instituta. U drugom broju uvodno mjesto zauzela je rasprava na temu »Josip Broz Tito u našoj i stranoj historio- grafiji«, a zatim slijedi niz drugih priloga.

Objavljen je i prvi svezak zbornika radova stalnih suradnika Instituta pod nazivom »Povijesni prilozi«. U prvom svesku objavljeni su dijelovi doktorskih disertacija Mire Kolar-Dimitrijević i Zlatka Čepe, dio monografije dr Fikrete Butić-Jelić, nešto skraćeni magistarski rad Zdenke Šimončić-Bobetko i jedna rasprava Vlade Oštrića.

Uoči Dana Republike promovirana je druga monografija o jednoj od zagrebačkih općina. Velika luksuzno opremljena monografija pod nazivom »Crvena Trešnjevka« prezentirana je javnosti na svečanoj akademiji pred brojnim uzvanicima. O knjizi je u ime Instituta govorio dr Zlatko Čepo. Na knjizi su radili isti autori kao i na monografiji o razvoju radničkog pokreta u općini Trnje: Vlado Oštrić, dr Mira Kolar-Dimitrijević, mr Zdenka Šimončić-Bobetko, Stanislava Koprivica-Oštrić, dr Vojo Rajčević, dr Bosiljka Janjatović i Slobodan Žarić, koji je ujedno bio i urednik institutskog dijela monografije. Za razliku od prethodne knjige, ova ima i prikaz poslijeratnog razvoja Trešnjevke, koji su napisale Lydija Sklevicky i mr Biljana Kašić. Suizdavač »Spektar« odnosno njegov direktor i urednik Drago Zdunić nadopunio je knjigu brojnim sjećanjima aktivista i raznim priložima prvenstveno publicističkim. U knjizi su objavljene brojne fotografije, i one historijskog karaktera, što su ih prikupili suradnici Instituta, i novosnimljene pretežno u koloru. U knjizi je objavljeno i nekoliko crteža slikara Matije Pokrivke na kojima su stari kućerci u sjeni novih nebodera.

Neposredno pred izradu ovog prikaza izašla je iz štampe prva knjiga iz edicije »Građa za povijest NOB-a na području sjeverozapadne Hrvatske od

1941. do 1945«. Suizdavači su »Spektar« i Sekretarijat za boračko-invalidska pitanja SUBNOR-a grada Zagreba, koji je osigurao potrebna financijska sredstva samoupravnim sporazumom sa skupštinama općina te regije. Dokumente je prikupio i uredio mr Zdravko Dizdar, a na pripremi za štampu angažirali su se redakcioni odbori i radne grupe koje je formirao Gradski odbor SUBNOR-a. U toku su pripreme za štampu drugog sveska i prikupljanje građe za treći svezak. Cijela edicija imat će desetak svezaka, a razmatra se mogućnost proširenja izradom višetomne kronologije.

Javnosti je 17. XI 1982. prikazana prva knjiga »Zbornik sjećanja — Zagreb 1941—1945«, čiji su suizdavači Gradska konferencija SSRNH Zagreb, Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske i IRO »Školska knjiga« Zagreb. Uvodnu riječ na promociji te knjige dao je drug Jure Bilić, predsjednik Predsjedništva CK SKH. Sjećanja je prikupio Mirko Peršen, a uredio redakcioni odbor u kojem je iz Instituta dr Narcisa Lengel-Krizman. Završen je rad na drugom svesku, a u toku je rad na trećem.

Ove su godine objavljene dvije doktorske disertacije obranjene godine 1981. na Fakultetu političkih nauka: Zlatko Čepo »Sudbina radničkog upravljanja u SSSR-u«, izdavač Centar za kulturnu djelatnost Zagreb u suradnji s Institutom, i Zorica Stipetić »Argumenti za revoluciju — August Cesarec«, izdavač Centar za društvenu djelatnost Saveza socijalističke omladine Hrvatske. Obje knjige izazvale su pažnju javnosti, prvenstveno u dnevnoj i tjednoj štampi. O knjizi Zorice Stipetić organizirane su rasprave u Beogradu i Zagrebu.

Nedavno je izašla nova knjiga dra Ivana Jelića »Od ustanka do slobode, Hrvatska u NOB-u 1941—1945«, izdavač »Gloбус« — Zagreb, bogato ilustrirana slikovnim materijalom.

Ne samo stručni karakter ima brošura Vlade Oštrića »Ostvarivanje povijesne uloge radničke klase«, u izdanju Sindikalne škole Hrvatske i »Radničkih novina«, koja je prvenstveno namijenjena polaznicima te škole.

Također je predana u štampu monografija dr Bosiljke Janjatović »Politika Hrvatske seljačke stranke prema radničkoj klasi. Hrvatski radnički savez 1921—1941. godine«, izdavač Centar za kulturnu djelatnost omladine — Zagreb uz financijsku pomoć Vijeća Saveza sindikata Hrvatske i Instituta.

U štampi je knjiga Marije Sentić »Josip Broz Tito — bibliografija« s opsežnijim predgovorom dra Zlatka Čepe, izdavač »Spektar« — Zagreb.

OOOR za znanstvena istraživanja odobrio je dr Fikreti Butić-Jelić da nađe izdavača za monografiju »Hrvatska seljačka stranka 1941—1945«.

Samoupravljanje

Osim jednog ili dva sastanaka mjesečno Zbora radnika OOOR-a za znanstvena istraživanja na kojima su se rješavala sva važnija pitanja samoupravnim načinom i radnici upoznavali sa svim problemima kuće, održane su i tri sjednice Radničkog savjeta. Prvi organ izabrao je 9. VII 1982. dr Miru Kolar-Dimitrijević da rukovodi OOOR-om za znanstvena istraživanja naredne četiri godine, a drugi je 23. VII 1982. izabrao dra Zlatka Čepu za direktora Instituta. Aktivni su bili i zborovi radnika u OOOR-u Arhiv i u Radnoj zajednici — zajedničke službe.

M. K. D. — Z. Č.